Raadsinformatiebrief Landsmeer

Ter kennisneming

Datum B&W vergadering	22 juni 2021
Portefeuillehouder	Burgemeester L. de Lange
Documentkenmerk	14089-2021:152848 behorende bij zaak: 14089-2021
Bijlage(n)	B1. Brief V&J inzake huisvesting vergunninghouders en asielzoekers
	B2. Integrale Handreiking ondersteuningsmaatregelen

Onderwerp: *Regionale aanpak huisvesting en inburgering vergunninghouders*

Aan de raad van Landsmeer,

Hierbij bieden wij u de eerste nieuwsbrief inzake opvang van asielzoekers en huisvesting van vergunninghouders voor Zaanstreek-Waterland aan. In deze brief willen wij u informeren over de wijze waarop wij denken te kunnen voldoen aan het verzoek van de Commissaris van de Koning voor extra opvang asielzoekers binnen de regio Zaanstreek-Waterland en wordt voldaan aan de taakstelling van huisvesting vergunninghouders.

Aanleiding
In november 2020 hebben de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, mede namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de voorzitters van het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, met een brief (*bijlage 1*) de Commissaris van de Koning en de burgemeesters geïnformeerd over de opgave huisvesting vergunninghouders en opvang asielzoekers.

Aanpak
Naast de taakstelling huisvesting vergunninghouders is er een extra opgave voor de opvang in onze regio van 375 asielzoekers. Op 19 november 2020 heeft de Commissaris van de Koning in een overleg met de burgemeesters binnen Zaanstreek-Waterland de urgentie van de problematiek over het voetlicht gebracht. Afgesproken is in de regio Zaanstreek-Waterland een Regionale Regietafel Asielzoekers (RRT) en een Regionale Coördinatietafel Asielzoekers (RCA) in te richten teneinde uitvoering te geven aan de opgave.
Er is voor dit project een projectleider aangesteld. Het is zijn taak een helder en eenduidig beeld van de beginsituatie te beschrijven. Hij begeleidt het verdere proces waarbij hij onder andere wederzijdse verwachtingen aan de voorkant goed managet en toeziet op de vorderingen in het proces en dit aanjaagt. Het Bestuurlijk Overleg Zorg & Veiligheid (BOZV), aangevuld met wethouders Wonen, fungeert als Regionale Regietafel.

Integrale benadering
Naast de taakstelling huisvesting van vergunninghouders en de extra opgave voor de opvang asielzoekers treedt per 1 januari 2022 de Nieuwe Wet Inburgering in werking. Gemeenten worden aangemoedigd de inburgering van vergunninghouders al in 2021 zo veel mogelijk in de geest van de nieuwe wet vorm te geven. Voorgesteld wordt te kiezen voor een integrale benadering van de huisvesting en inburgering van vergunninghouders en asielzoekers door middel van een Samenhangende en Integrale Uitvoeringsagenda.

Te volgen strategie
De directe aanleiding van de huidige problematiek vormt de grote druk op het aantal beschikbare opvangplekken voor asielzoekers. Deze druk is terug te voeren op de achterstanden bij de IND: niet alle asielaanvragen worden binnen de vastgestelde termijnen afgehandeld, waardoor asielzoekers in afwachting van een besluit langer in de opvang blijven. Met een Taskforce bij de IND wordt er nu gewerkt om deze achterstand in te lopen.

Gevolg van de versnelde uitstroom is dat de taakstelling huisvesting vergunninghouders voor gemeenten voor 2021 meer dan verdubbeld is en ook voor 2022 wordt een grote opgave verwacht. Gemeenten zijn verplicht om deze verhoogde taakstelling uit te voeren.
Tegelijkertijd blijft de druk op de opvangcapaciteit bij het COA hoog, resulterend in de extra opgave van 375 opvangplekken voor asielzoekers in de regio Zaanstreek-Waterland.
Getracht wordt de druk op de opvangcapaciteit bij het COA te verlichten door de aan de gemeenten gekoppelde vergunninghouders sneller te huisvesten, waardoor de druk op de bestaande opvangplekken in AZC's verlicht kan worden en er geen aanvullende opvangplekken gecreëerd hoeven te worden. Dit betekent voor de vergunninghouders bovendien een sneller begin van hun integratie en participatie. Een snelle en passende huisvesting maakt dat de sociale en maatschappelijk integratie succesvoller zal zijn.
De verhoogde taakstelling en een snellere passende huisvesting zijn in de huidige krappe woningmarkt haast onmogelijke opgaven. Om deze snellere huisvesting toch mogelijk te maken zijn er door J&V, BZK, VNG, IPO en SVW gezamenlijk een set ondersteuningsmaatregelen opgesteld. Deze ondersteuningsmaatregelen zijn verder uitgewerkt in de 'Integrale Handreiking' van 11 februari jl. (*bijlage 2*).

Risico's
De extra uitdaging is de huidige krapte op de (sociale) woningmarkt. De woningvoorraad sociale huurwoningen staat in veel gemeenten onder druk. De verkoop van corporatiewoningen, sloop en vervanging door nieuwbouw, stadsvernieuwing en de stagnatie van nieuwbouwprojecten maakt dat in veel gemeenten het aantal sociale huurwoningen niet toeneemt of vooralsnog zelfs vermindert.

Naast de stagnatie in het vergroten van de woningvoorraad is er sprake van een verminderd aantal verhuisbewegingen. Aangezien ouderen langer thuis blijven wonen, er onvoldoende woningen zijn voor huurders met een woon carrièrewens en het economisch vaak niet interessant is te verhuizen neemt het aantal mutaties in de sociale huurmarkt schrikbarend af. Daarnaast zijn er steeds meer doelgroepen die als urgent, starter of spoedzoeker van de sociale woningmarkt afhankelijk zijn om gebruik te maken van het recht om minimaal een dak boven het hoofd te hebben. Verhoogde vraag en verminderd aanbod vergroten de krapte op deze sociale woningmarkt. Een substantieel verhoogde taakstelling voor het huisvesten van vergunninghouders vraagt om adequate maatregelen om binnen deze krappe sociale woningmarkt aan de opgave te voldoen.
Om maatschappelijk draagvlak voor de taakstelling huisvesting vergunninghouders te vinden wordt voorgesteld om extra in te zetten op maatregelen om te komen tot versnelde realisatie van sociale huurwoningen op korte, middellange en lange termijn. Voor deze maatregelen gebruik te maken van de 'Integrale Handreiking' vanuit de externe partners. De doelstelling is de verhoogde taakstelling huisvesting vergunninghouders niet te laten leiden tot een oplopende wachttijd voor sociale huurwoningen.

Maatregelen korte termijn
In de eerder benoemde 'Integrale Handreiking' worden aan gemeenten ondersteuningsmaatregelen en financiering aangeboden voor maatregelen op korte termijn. Met kortetermijnmaatregelen bedoelen we hier maatregelen die realiseerbaar zijn binnen 6 tot 18 maanden. De ondersteuning wordt vraag gestuurd vormgegeven en de maatregelen spelen zo goed mogelijk in op de behoeften van gemeenten. De ondersteuning is primair op de korte termijn gericht en moet helpen bij de realisatie van de kortetermijnoplossingen. Kortetermijnoplossingen kunnen ook helpen de wachttijden voor een sociale huurwoning te laten dalen of in ieder geval te stabiliseren.
Gemeenten kunnen gebruik maken van de mogelijkheden om de woningvoorraad (tijdelijk) uit te breiden met alternatieve (sobere) modulaire huisvesting in nieuwbouw op toekomstige woningbouwlocaties of verbouw van leegstaande gebouwen. Voor het oplossen van knelpunten bij de realisatie van Tussenvoorzieningen en Flexwonen wordt door Rijk, Provincie en MRA met financiën en kennis ondersteuning aangeboden. Gevraagd wordt daarvoor projecten aan te bieden.

Maatregelen middellange en lange termijn
Om vanuit de tijdelijke huisvesting perspectief te hebben op een definitieve woning is het noodzakelijk het aantal sociale huurwoningen op de middellange en lange termijn aanzienlijk te vergroten. Samen met partners als BZK, Provincie, Woningcorporaties zal bezien worden waar en hoe de harde woningbouwplannen kunnen worden versneld en hoe zachte plannen hard te maken zijn. Vanuit het woonakkoord kan gezamenlijk opgetrokken worden en kunnen afspraken worden gemaakt over de wijze waarop woningbouwplannen met sociale huurwoningen versneld kunnen worden gerealiseerd. Dit is ook gunstig voor de huidige schaarste op de woningmarkt. De maatregelen zijn niet alleen bedoeld om aan de huisvesting van vergunninghouders te voldoen, maar kan ook gezien worden als een mogelijkheid voor de brede woningopgave.

Inmiddels gedaan
Om de juiste afwegingen te kunnen maken zijn de meest recente gegevens van alle 8 gemeenten in Zaanstreek-Waterland in kaart gebracht:

- Wat is de taakstelling huisvesting vergunninghouders waar gemeenten aan dienen te voldoen?
- Wat is het huidige bestand sociale woningen en welk percentage mutaties wordt er verwacht?
- Welke harde en zachte ruimtelijke plannen zijn er en waar kan wellicht versneld worden?
- Zijn er al plannen voor alternatieve huisvesting of kunnen die plannen ontwikkeld worden?

Uit de inventarisatie blijkt dat de verhoogde taakstelling huisvesting vergunninghouders voor alle gemeenten een enorme opgave is. Gezien het aantal dalende verhuisbewegingen loopt in sommige gemeenten het percentage uit te geven woningen aan vergunninghouders op tot 45%. Er lijken voldoende harde en zachte plannen, maar de realisatie van die plannen loopt niet synchroon met de opgaven uit de taakstelling. Veel harde plannen zijn vertraagd en veel zachte plannen zijn onzeker.

Wat nog te doen:

- Inzetten op snelle huisvesting van vergunninghouders conform de taakstelling
  - Daarmee vervalt de opgave voor extra opvang asielzoekers en versnelt de inburgering
- Per gemeente wordt geïnventariseerd waar en hoe de sociale woningbouw versneld kan worden.
- Er vindt overleg plaats met Rijk, Provincie en Woningcorporaties :
  - Welke harde plannen kunnen worden versneld
  - Welke zachte plannen kunnen versneld ter besluitvorming worden voorgelegd
  - Op welke locaties kunnen op korte termijn tijdelijke tussenwoningen worden gerealiseerd voor spoedzoekers en kwetsbare groepen
- Er is overleg met het COA om de beschikbare sociale huurwoningen passend toe te wijzen aan vergunninghouders
- Een communicatieplan wordt opgesteld voor de te nemen maatregelen. In dit communicatieplan zal de nadruk liggen op het waarom en hoe en op eventuele locaties.

Tijdspad

- De maand juni wordt gebruikt om per gemeente te inventariseren waar versneld kan worden.
- In het zomerreces worden de mogelijke oplossingen met de benoemde externe partners besproken.
- Begin september maatregelen agenderen bij de gemeenteraden in Zaanstreek-Waterland.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders van Landsmeer